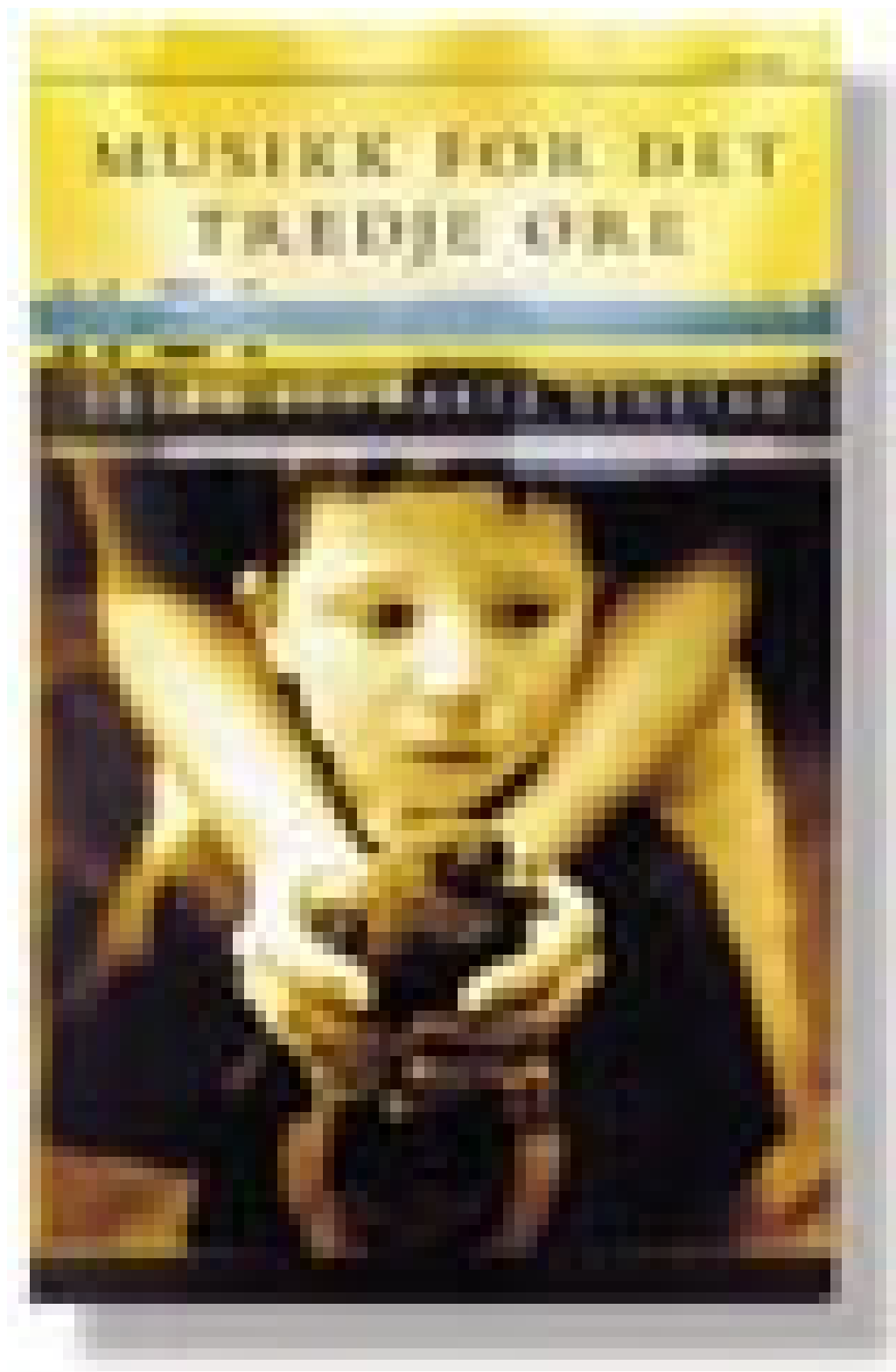

Ungeduld des Herzens

BOKOVERSIKT

”Det finnes to former for medlidenhet. Den ene, den vankelmodige og sentimentale, som egentlig bare er *hjertets utålmodighet* om fortest mulig å gjøre seg fri fra å være pinlig grepet av en fremmed ulykke, den medlidenheten som ikke er med-lidelse, men bare instinktivt avverges av fremmed lidelse fra egen sjel.” (1)

Det er en slik hjertets utålmodighet denne boken dreier seg om.

En brennmerket krigsflyktning som tilber Muhammed og en massevoldtatt kvinne som tilber Jesus – begge følgelig opplært til å hate jøder – er tilbudt husrom hos en ungarskættet jødisk kvinne og hennes ariske, norske mann. Den

jødiske kvinnen Mette, et meningsmettet navn, vil på denne måten gjøre avlat for sin sene fødsels ufortjente nåde, etter den store krigen og holocaust. Hun vil lette sin skyld for å ha lidd så mye mindre enn hennes foreldre og alle andre med hennes tro. Hun vil nedbetale sin takknemlighetsgjeld på egne og foreldrenes vegne fordi de den gang selv ble tatt imot av norske mennesker. Hun vil bevise at hun har medlidenhet med mennesker på flukt fordi hun selv vet hva landflyktighet er.

Men hennes medlidenhet er bare hennes hjertets utålmodighet. Hun har egentlig ikke plass til andre enn seg selv i sine tanker, ord og gjerninger. Hun skal ikke tjene de fremmede. *De* skal tjene hennes formål. Hennes eget savn er så stort og uutsagt, at hun egentlig ikke har noe å gi. Hennes egne mangler er så bunnløse og uavgrensede, at hun ikke kan huse andres. Hennes egen smerte er så evig og ødende, at hun ikke enser fremmed smerte. De fremmede skal føye seg inn i hennes brutte historie istedenfor å restaurere sin egen. De skal gjenopplive hennes falmede familiebilde istedenfor å gjenfinne sitt eget.

Den jødiske kvinnen vil være god – ved hjelp av andre. Disse andre skal gå inn i hennes sult- og lidelsesprosjekt fordi hun selv ikke makter å leve det. Og den kristne kvinnens dypeste ydmykelse skal, i tidens løp, innfri den jødiske kvinnens tradisjonsbundne løfte til sin far, fordi hun selv ikke har livskraft nok.

Virkeliggjørelsen av dette jødiske løftet er Zero, et barn som hans serbiske fedre tvang inn i hans kroatisk livmor, og som hans katolske ikke-mor prøvde å slå ihjel i sin egen mage og å kvele med egne bein og hender da han brøt seg ut.

Zeros kursive stemme, en av de sterkeste ytringer i boken, er rystende. Den må ha vært en pine å gjengi. Merete Alfsen satte det norske språket på strekk for å kunne mestre det, hvilket hun gjorde. Hun har for øvrig møtt Susan Schwartz Senstad i ånden, så å si. Av og til har hun tatt, som når ”emotional music bleeding through walls” blir til ”følelsesmusikk som lekker gjennom veggene”. Og av og til har hun gitt, som når ”a night she’d been careful never to remember” blir til ”en natt hun omhyggelig hadde glemt”.

Et drama utfolder seg fordi den jødiske kvinnen håpet på sin manns nei til å ta fremmede i sitt hus. Når han tar henne på ordet og ikke på ordenes skjulte mening, når hans tredje øre svikter og hun må stå ved sitt ord som hun ikke mente – da begynner et nytt kapittel i en eldgammel tragedie. Den handler om det som menneskene kan gjøre mot hverandre i hjelpens navn, rettferdighetens, renhetens, sannhetens, det godes og den store ideens navn, Guds navn eller den rette Guds navn.

Dessuten: Boken som er tilegnet barna ”forteller i klartekst hva vi gjør og ikke må gjøre med våre barn”.

En spesiell bok. Pax-utgaven er, i enhver sanselig forstand, litt blekere enn forlaget Doubledays original, dog bare litt. Og oversetteren Merete Alfsen fortjener en edel, grønnhvit rose.

Anne Luise Kirkengen

Oslo

LITTERATUR

1. Zweig S. Ungeduld des Herzens. Frankfurt: S. Fischer, 1954.

Publisert: 10. desember 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. februar 2026.